

MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO

Warszawa, 26 listopada 2020 r.

DKO-WOK.053.25.2020.JG

Państwo

Szanowni Państwo,

odpowiadając na petycję w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 i wprowadzonych na ten czas rozwiązań, które umożliwiają szkołom i placówkom działanie w zmienionych warunkach organizacyjnych, w szczególności pracę z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, uprzejmie wyjaśniam.

Lata szkolne 2019/2020 i 2020/2021 są dla wszystkich uczniów, nauczycieli i rodziców szczególne. Pandemia koronawirusa spowodowała konieczność czasowego ograniczenia funkcjonowania szkół i zorganizowania kształcenia w inny sposób, niż dotychczas stosowany. W związku z zaistniałą w marcu tego roku koniecznością realizacji przez szkoły zadań z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, Ministerstwo Edukacji Narodowej podejmowało działania mające na celu umożliwienie realizacji zadań przez szkoły i placówki systemu oświaty.

20 marca 2020 r. Minister Edukacji Narodowej wydał rozporządzenie określające sposób organizacji procesu kształcenia w szkołach¹. Rozporządzenie to precyzyjnie określiło, jakie działania musi podjąć dyrektor szkoły, aby w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty zorganizować realizację zadań szkoły z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu realizacji tych zadań. W okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania szkół do kompetencji dyrektora szkoły należało ustalenie, w jakiej formie były prowadzone zajęcia na odległość, jakie aktywności ucznia podlegały ocenianiu

---

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 493, z późn. zm.).

przez nauczycieli oraz w jakiej formie były przeprowadzane egzaminy klasyfikacyjne, egzaminy poprawkowe oraz sprawdzian wiadomości i umiejętności. Dyrektor szkoły również decydował o tygodniowym zakresie treści nauczania do zrealizowania w poszczególnych oddziałach klas.

Priorytetem działań Ministra Edukacji i Nauki jest stwarzanie optymalnych warunków organizacyjno-prawnych kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży. Istotne jest, aby uczniowie mieli zapewnioną naukę w bezpiecznych warunkach także w czasie pandemii COVID-19.

5 sierpnia 2020 r. Minister Edukacji Narodowej przedstawił szczegółowy harmonogram działań MEN w związku z rozpoczęciem roku szkolnego. Minister Edukacji Narodowej przedstawił wytyczne dla publicznych i niepublicznych szkół i placówek, które obowiązują od 1 września 2020 r. oraz zalecenia dla szkół w strefie żółtej i czerwonej. Zostały podpisane rozporządzenia przygotowujące jednostki systemu oświaty do odpowiednich działań w sytuacji zagrożenia epidemicznego².

Podpisane akty prawne pozwoliły na wdrożenie w szkołach odpowiednich rozwiązań w przypadku wystąpienia ogniska zakażenia. Zmiana przepisów rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach umożliwiła dyrektorowi szkoły lub placówki, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego oraz pozytywnej opinii właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, zawieszenie zajęć na czas oznaczony, jeżeli ze względu na aktualną sytuację epidemiologiczną może być zagrożone zdrowie uczniów.

Zaprojektowano elastyczne rozwiązanie umożliwiające dyrektorowi szkoły lub placówki zawieszenie wszystkich lub poszczególnych zajęć w szczególności dla grupy, grupy wychowawczej, oddziału, klasy, etapu edukacyjnego lub całej szkoły lub placówki.

Zgoda organu i opinia sanepidu mogą być wydane, poza formą pisemną, także ustnie, pisemnie w formie adnotacji, telefonicznie, za pomocą środków komunikacji elektronicznej lub za pomocą innych środków łączności, co w przypadku konieczności szybkiego reagowania na zaistniałą sytuację epidemiologiczną, ułatwia wprowadzenie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych. Jednocześnie treść zgody lub opinii powinna zostać docelowo utrwalona w formie protokołu, notatki, adnotacji lub w inny sposób.

Organizacja pracy szkoły uwzględnia wytyczne MEN, MZ i GIS dla publicznych i niepublicznych szkół i placówek oraz aktualne obostrzenia wynikające z przepisów prawa.

---

² <https://www.gov.pl/web/edukacja/organizacja-szkol-nowe-akty-prawne>.

Ze względu na objęcie strefą czerwoną całego terytorium kraju w okresie od 9 do 29 listopada 2020 r. zostało ograniczone funkcjonowanie publicznych i niepublicznych szkół podstawowych i ponadpodstawowych, placówek kształcenia ustawicznego i centrów kształcenia zawodowego oraz ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych. W przypadku szkołach podstawowych specjalnych oraz ponadpodstawowych specjalnych, w tym funkcjonujących w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych oraz zorganizowanych w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej, dyrektor szkoły decyduje o prowadzeniu zajęć w szkole. W ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych dopuszcza się możliwość realizacji w formie tradycyjnej zajęć rewalidacyjnych, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych oraz zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, za zgodą rodziców dzieci i uczniów³.

W ślad za przepisami prawnymi, Ministerstwo Edukacji Narodowej przygotowało poradnik dla szkół, w którym dyrektorzy, nauczyciele, uczniowie i rodzice (opiekunowie prawni) mogli znaleźć informacje i wskazówki pomocne w pracy i nauce. Poradnik jest dostępny na stronie <https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-na-odleglosc--poradnik-dla-szkol>. Przygotowano również poradnik „Dobre praktyki dotyczące funkcjonowania jednostek systemu oświaty w okresie zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID 19”. Materiał został opracowany na podstawie informacji zebranych przez kuratorów oświaty od dyrektorów szkół. Poradnik zawiera wskazówki, jak organizować nauczanie na odległość i nauczanie w wariacie mieszanym. Dyrektorzy i nauczyciele znajdą w materiale także zestaw dobrych praktyk dotyczących pracy szkolnej biblioteki, przygotowania zajęć wychowania fizycznego, organizacji praktycznej nauki zawodu. W poradniku można zapoznać się z praktycznymi wskazówkami, w jaki sposób organizować kształcenie na odległość oraz kształcenie w systemie mieszanym. Zestaw dobrych praktyk przygotowano także dla wychowawców i nauczycieli przedmiotowych. Osobne miejsce w materiale zajmują wskazówki i porady, które dotyczą kształcenia na odległość uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i współpracy z rodzicami takich uczniów, a także organizacji zajęć rewalidacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych. Zestaw dobrych praktyk znajdą w materiale także specjaliści zajmujący się pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Poradnik znajduje się na stronie internetowej pod adresem: <https://epodreczniki.pl/a/poradnik---dobre-praktyki-w-zakresie-ksztalcenia-na-odleglosc/DJ6aPKbHX>.

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 5 listopada 2020 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 1960).

W roku 2020 po raz pierwszy w historii edukacji podjęto decyzję o nauczaniu zdalnym. Decyzję tę podjęto kierując się troską o zdrowie i życie obywateli. Ministerstwo Edukacji Narodowej planuje, aby, kiedy tylko sytuacja epidemiologiczna w kraju pozwoli na powrót uczniów do szkół i rozpoczęcie nauki w szkołach w trybie stacjonarnym, w pierwszej kolejności do szkół powrócili uczniowie klas I-III i klas VIII szkoły podstawowej oraz uczniowie ostatnich klas szkół ponadpodstawowych, którzy w tym roku szkolnym będą przystępować do egzaminów zewnętrznych. Ponadto, przy Ministrze Edukacji i Nauki zostały powołane zespoły, które będą pracować nad dostosowaniem wymagań edukacyjnych przez incydentalne, a więc mające zastosowanie wyłącznie w bieżącym roku szkolnym, ograniczenie zakresu treści podstawy programowej. Wyniki prac ww. zespołów będą ogłoszone w grudniu br.

Pragnę także przypomnieć, że media publiczne dysponują profesjonalną ofertą edukacyjną dla dzieci i młodzieży. W trakcie pierwszej fali pandemii COVI-19, we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej przygotowały one ofertę dedykowaną różnym grupom uczniów.

Wszystkie wyemitowane audycje można znaleźć na platformie vod.tvp.pl.

Poza specjalnymi pasmami TVP ABC i TVP Kultura, zostały uruchomione również audycje w serwisie vod.tvp.pl, dla uczniów przygotowano koncerty, wartościowe produkcje filmowe, spektakle Teatru Telewizji, seriale nawiązujące do kanonu lektur.

Na początku 2019 r. Minister Edukacji Narodowej udostępnił szkołom i placówkom bezpłatne, bezpieczne i funkcjonalne narzędzie informatyczne – Zintegrowana Platforma Edukacyjna. Platforma pełni dwie podstawowe funkcje jest: repozytorium sprawdzonych i wartościowych materiałów dydaktycznych (ok. 15 tys. różnego typu e-materiałów) oraz narzędziem do wykorzystania w zdalnym nauczaniu i uczeniu się.

Zamieszczone na ZPE materiały dydaktyczne użytkownicy mogą wyszukiwać przez słowa kluczowe, lub po treściach podstawy programowej. Wyszukane materiały można zapisać w swoim profilu jako ulubione albo udostępnić uczniom⁴. Instrukcje, m.in. jak udostępnić taki materiał, można znaleźć pod adresem:

<https://epodreczniki.pl/a/filmy-instrukcyjne-i-instrukcje/DbMHBRTzd>.

---

⁴ Jedynie materiały do edukacji wczesnoszkolnej, ze względu na swoją specyfikę, mają wyłączoną opcję udostępniania zadań.

Na platformie znajdują się także:

- 1) programy nauczania i scenariusze zajęć – zakładka „Programy nauczania i scenariusze zajęć do kształcenia ogólnego”;
- 2) dodatkowe e-materiały do wykorzystania w szkole lub do samodzielnej pracy ucznia zamieszczone w zakładce „Katalog zasobów dodatkowych”;
- 3) w zakładce „Kształcenie na odległość” znajdują się linki do zewnętrznych zasobów do kształcenia ogólnego, zawodowego oraz dla uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi
- 4) materiały w postaci e-podręczników, które powstały w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki. Można je znaleźć w zakładce „E-podręczniki PO KL”. Większość zawartych w nich treści została przypisana do nowej podstawy programowej i jest dostępna w postaci osobnych materiałów w zakładce „Kształcenie ogólne”;
- 5) materiały dotyczące wsparcia psychologiczno-pedagogicznego;
- 6) nauczyciele i uczniowie znajdą tam również grę edukacyjną pn. „Godność, wolność i niepodległość” powstałą w ramach Programu Wieloletniego Niepodległa na lata 2017-2022.

Zamieszczone na ZPE materiały dydaktyczne:

- a) są dostępne nieodpłatnie,
- b) można z nich korzystać w dowolnym miejscu 24h/7 dni w tygodniu,
- c) to kompleksowy zbiór otwartych zasobów edukacyjnych umożliwiających realizację podstawy programowej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych (w zakresie kształcenia ogólnego),
- d) są narzędziem pozwalającym na budowanie wiedzy oraz umiejętności uczniów poprzez zastosowanie w nich przekazu treści opartego o różnorodne, multimedialne formy przekazu,
- e) są udostępniane na otwartej licencji Creative Commons zapewniającej korzystanie z e-materiałów przez nauczycieli i uczniów w bezpieczny sposób bez naruszenia własności intelektualnej jak również na przetwarzanie treści zawartych w e-materiałach np. do tworzenia własnych autorskich wersji e-materiałów,
- f) są dostępne z poziomu różnych typów urządzeń komputera, laptopa, tabletu, smartfona, tablicy interaktywnej.

Nauczyciele i uczniowie mogą korzystać z pełnej funkcjonalności platformy po zalogowaniu. Dyrektor szkoły lub placówki, który zdecyduje się na korzystanie z platformy, ma możliwość pobrania z Systemu Informacji Oświatowej loginów i

haseł dla nauczycieli i uczniów (do pierwszego logowania). Nauczyciel, po zalogowaniu, może udostępniać uczniom gotowy, już znajdujący się na platformie materiał, lub własny, stworzony albo od podstaw albo na bazie istniejącego e-materiału, do którego może dodać zasób zewnętrzny - np. link z YouTube, vod.tvp.pl czy ninateka.pl. Modyfikowanie, lub tworzenie własnych e-materiałów, umożliwia nauczycielom dostępny dla nich edytor. Dodatkowo nauczyciele mają dostęp do modułu umożliwiającego im monitorowanie postępów uczniów. Komunikacja między nauczycielami a uczniami, oprócz standardowych wiadomości elektronicznych, może odbywać się również w czasie rzeczywistym - za pomocą wbudowanego w platformę tekstowego komunikatora lub z wykorzystaniem funkcjonalności umożliwiającej tworzenie wideokonferencji.

Z platformy można także korzystać po dokonaniu samodzielnej rejestracji. W tym przypadku jednak zalogowany użytkownik będzie musiał samodzielnie dodać konta z uprawnieniami uczniów i utworzyć dla nich grupy.

Przedstawiając powyższe wyjaśnienia, pragnę podkreślić, że od marca 2020 r. w Ministerstwie Edukacji Narodowej trwają nieprzerwane prace odpowiadające na bieżące potrzeby szkół i placówek działających w warunkach realizacji procesu kształcenia dostosowanego do dynamiki rozwoju epidemii COVID-19.

Priorytetem działań Ministra Edukacji i Nauki jest tworzenie optymalnych warunków organizacyjno-prawnych kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży. Wszelkie decyzje w sprawie bezpiecznej działalności szkół i ich funkcjonowania w nowym roku szkolnym 2020/2021 są podejmowane z uwzględnieniem aktualnej sytuacji epidemicznej w porozumieniu z Głównym Inspektorem Sanitarnym i Ministrem Zdrowia - dla dobra uczniów oraz nauczycieli. Organizacja pracy jednostek systemu oświaty jest dostosowywana do szczególnych warunków, związanych z ogłoszeniem na terenie Polski stanu epidemii. Wszystkie decyzje podejmowane są odpowiednio do rozwoju sytuacji epidemicznej i rekomendacji organów państwa odpowiedzialnych za bezpieczeństwo zdrowotne obywateli.

Powyższe działania są zgodne z obowiązującymi przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej⁵ art. 70 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób

---

⁵ Art. 70 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.).

wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa⁶. Zgodnie z tak sformułowanym przepisem zarówno powołanie systemu oświaty, jak i jego ewentualna zmiana (np. formy kształcenia) pozostaje w całości w granicach upoważnienia, jakie Konstytucja RP przypisuje ustawodawcy (kwestie określa ustawa zwykła⁷). Konstytucyjne upoważnienie do uregulowania szczegółowego sposobu realizowania obowiązku szkolnego w tym trybie jest uzasadnione koniecznością stałego dostosowywania systemu kształcenia do zmieniających się wyzwań cywilizacyjnych, potrzeb rodziców i uczniów, możliwości ekonomicznych państwa i innych złożonych uwarunkowań. Konstytucyjne upoważnienie władzy ustawodawczej do regulowania sposobu realizacji obowiązku szkolnego ma zatem zastosowanie także w przypadku, gdy istnieje realne zagrożenie zdrowia i życia obywateli (dzieci, uczniów) w sytuacji epidemicznej.

Należy podkreślić, że powagę i znaczenie powyższej przesłanki potwierdza bezwzględnie wiążący władze publiczne art. 68 ust. 4 Konstytucji RP. Zgodnie z regułą wyrażoną tym przepisem władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych. Przepis nakłada zatem na administrację rządową i samorządową (będącymi wyodrębnionymi podmiotami jednej i tej samej władzy publicznej) nieodwoływalne obowiązki w zakresie przeciwdziałania epidemicznego.

W przypadku władzy samorządowej jej kluczową rolę należy łączyć z inną zasadą wynikającą z ustawy zasadniczej – art. 15 ust. 1 ustroj terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia decentralizację władzy publicznej. Oznacza to przekazanie realnych praw i kompetencji członkom lokalnej wspólnoty mieszkańców (zorganizowanych administracyjnie w strukturę samorządów terytorialnych). Wyrazem wyposażenia przez ustawodawcę społeczności lokalnej w realne uprawnienia jest wskazanie ustawą (zgodnie z przywołanym powyżej art. 70 ust. 1 Konstytucji RP) zadań edukacyjnych – jako zadań własnych samorządu⁸. Zgodnie z art. 10 ustawy – Prawo oświatowe organ prowadzący szkołę lub placówkę odpowiada za jej działalność. Do zadań organu prowadzącego szkołę lub placówkę należy w szczególności: zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki; zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym; wyposażenie szkoły lub

⁶ Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

⁷ Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 910, z późn. zm.).

⁸ Art. 8 ust. 15 i 16 cyt. ustawy - Prawo oświatowe.

placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych. Zadania administracji rządowej są również określone postanowieniami ustawy zasadniczej. Zgodnie z art. 146 ust. 2 do Rady Ministrów należą sprawy polityki państwa nie zastrzeżone dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego.

W tym przypadku (globalne zagrożenia epidemiczne) każda z wyodrębnionych działów władzy publicznej podejmuje wszelkie, w tym ponadstandardowe działania, aby ograniczyć skutki epidemii. W ramach uprawnień administracji rządowej zagwarantowano elastyczne rozwiązania prawne, pozwalające lokalnie dostosowywać środki przeciwdziałania epidemicznego, utrzymano dochody samorządowe adresowane na cele oświatowe na dotychczasowym poziomie, uruchomiono system wsparcia dla samorządów w zakresie środków przeciwepidemicznych i elektronicznych, uruchomiono system osłony dla małych i średnich przedsiębiorców (generujących dochody lokalne w postaci podatków). Administracja samorządowa, przy częstym wsparciu członków społeczności lokalnych, podejmuje natomiast wszelkie czynności, aby zagwarantować możliwie najlepszą, szczegółową organizację działania szkół (samorządowych jednostek organizacyjnych), zapewniając możliwie najlepsze warunki również w zakresie nauczania zdalnego, przygotowania i wyposażenia technicznego.

Z poważaniem

Katarzyna Koszewska
Dyrektor
Departament Kształcenia Ogólnego
/ – podpisany cyfrowo/